

ГОРДІЄНКО О. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»

асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,

кандидат юридичних наук

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЛОКАЛЬНОЇ КОНКРЕТИЗАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Через швидку модернізацію суспільних відносин загальнодержавні нормативні акти піддаються правовій інфляції, внаслідок чого деякі з них перетворюються на правове сміття. Здійснення локальної конкретизації направлене на урегулювання проблем загальнодержавних актів. Саме локальні нормативно правові акти є міцною ланкою у фундаменті правопорядку суспільства.

Існування локальної конкретизації примушує політико-адміністративні інститути регіону спиратись на власні сили, а це водночас акумулює й інститути громадянського суспільства, які інтегруються в процесі розвитку держави, оптимізації її функціональної інфраструктури. В даному відношенні, локальна правотворчість є нормативною формою закріплення за адміністративно-територіальними одиницями права на реалізацію від імені місцевого населення можливості та здатності визначення певного суспільного порядку в питаннях місцевого значення в певних сферах під власну відповідальність.

Правові акти є різноманітними, як з позиції суб'єкта їх сприйняття та сфер дії, так і у зв'язку з втіленням у них публічних та приватних інтересів. Локальні правові акти займають особливе місце у структурі правових регуляторів, які діють у правовій системі. Фактично, знаходячись на одній з найнижчих ієрархічних сходинок юридичних документів, саме вони сприяють оптимальній конкретизації та балансу між централізованим та децентралізованим управлінням.

Як зазначає В.Б.Гройсман, чим більш сформованим є громадянське суспільство, тим більше держава «відцентрує» йому свої функції, чим більше держава впливала на суспільство, запроваджувала відповідні регламентації, тим більше централізувалась сама влада, тим декларативнішими були імпульси для розвитку громадянського суспільства. Головним детонатором створення локального права стає саме громадянське суспільство, являючи певну соціальну спільність населення, воно здобуває для себе нові можливості для реалізації свого потенціалу в політичній сфері [1, с. 223].

Основи здійснення локальної конкретизації закріплюється в таких правових актах як «Європейська хартія місцевого самоврядування», ратифікована українським парламентом, а також Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Ці документи визначають пріоритетність ефективного самоврядування, основні принципи та засади його розбудови. Зокрема, Закон України визначає такі принципи місцевого самоврядування: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування [2].

У демократичному суспільстві саме громадськість планує роботу органів державної влади; опікується системою взаємодії з владою і проводить моніторинг громадської думки; налагоджує і підтримує двосторонні відносини між владою і громадськістю; здійснює повне й своєчасне інформування громадськості про дії влади. Саме громадська участь уможливорює громадський контроль і партнерство. Громадська участь особливо важлива в контексті розв'язання локальних проблем. Йдеться про ініціативу як про рушійну силу трансформування особистих інтересів

громадян в інтереси громади, інакше кажучи, про зацікавленість членів громади в облаштуванні свого життя, відстоюванні і захисті власних прав у контексті реалізації соціально-економічних, побутових, культурних інтересів усієї громади [3, с. 171].

Отже, ініціатива, самоорганізація та суспільна самодіяльність як складові здійснення локальної демократії є категоріями громадянського спрямування. Темпи їхнього формування, котрі залежать від стану розвитку громадянського суспільства, можуть значно уповільнюватися. Таким чином, саме ці три категорії – ініціатива, самоорганізація та суспільна самодіяльність вказують на сутнісну відмінність у здійсненні локального і державного регулювання.

Залучення громадськості до вироблення та впровадження політики сприяє посиленню ролі громадян в демократичних перетвореннях держав. Участь громадськості збільшує прозорість процесу прийняття рішень, а також підвищує відповідальність посадових осіб перед своїми виборцями і є одним із найкращих засобів гарантування довгострокового успіху співпраці місцевої влади та громадськості [4, с. 114].

Серед каналів, за якими можливий вплив громадськості на прийняття локально правових актів виділяють наступні: громадські слухання; місцеві ініціативи; збори громадян за місцем проживання; участь в діяльності органів самоорганізації населення; робота в громадських комітетах, комісіях, радах при органах місцевого самоврядування; робота з розробки та моніторингу стратегічних планів громади або окремих її секторів; робота з місцевими осередками політичних партій.

Доволі актуальною в Україні є проблема збільшення кількості громадських організацій і розширення сфер їхньої діяльності, включно з фіктивною і формальною діяльністю чималої кількості з них. Багато громадських об'єднань створюються з метою задоволення приватних

інтересів, а з втратою цими інтересами актуальності фактично припиняється і їхня робота. Проте, саме громадські організації можуть ефективно впливати на формування громадської думки і спроби змінити ставлення громадськості до негативних соціальних явищ у суспільстві [5, с. 125].

Метою сучасної демократичної держави є не встановлення системи державного контролю, а забезпечення максимально сприятливих умов для розвитку як особистості, так і суспільства в цілому. Тому багато питань, які можуть вирішуватися без втручання держави, мають вирішуватися за допомогою використання місцевого самоврядування та, локальної конкретизації права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гройсман В. Б. Структурно-функціональна роль децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства / В. Б. Гройсман // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 44(1). – С. 221-229.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
3. Дробот І.О. Місце і роль суспільної самодіяльності населення у гарантуванні місцевого самоврядування І.О. Дробот // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць ОРІДУ НАДУ. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. – Вип. 3 (27). – С. 168–178.
4. Софій О. З. Залучення громадян до процесу прийняття рішень органами місцевої влади шляхом використання потенціалу громадських консультацій / О. З. Софій, І. І. Каспрук // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 6. – С. 112-117.

5. Була С. Нормативні та організаційні передумови локальної демократії в Україні / С. Була // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2013. – Вип. 3. – С. 119-129.